

MASOVNE GROBNICE U potjeri za zločincima, zaboravlja se na žrtve

Obitelji traže identifikaciju na TISUĆE ŽRTAVA

Gdje mogu dati uzorak DNK, komu se mogu javiti – pitaju ljudi, tražeći, očeve, majke, djedove i bake. S pravom, ali čini se kako se jedino običan puk i zanima

■ Nitko se ni u BiH ni u RH nije zainteresirao za nedavno otkrivene podatke o postojanju masovne grobnice s najmanje 40 ubijenih Ljubuškaka u novom vrgoračkom groblju

Proteklih mjeseci doslovce iz zemlje niču masovne grobnice. Otkrivene su nove u Sloveniji, na granici Hrvatske i Slovenije, potom pokraj Vrgorca, objavljeni su i podatci o grobnicama u BiH, čak tri za koje franjevci znaju na području Ljubuškoga. Kako su mediji javljali o stotinama, kasnije i tisućama otkrivenih kostura, tako su u obiteljima ponovno oživjela zatomljena sjećanja na nestale rođake, uglavnom nakon sloma NDH, dakle nakon što je rat već bio službeno završen.

Zaboravlja se na žrtve

Masovne su komunističke likvidacije, po nalogu Tita i Partije, tih poratnih mjeseci 1945. poprimile genocidne razmjere, a brojke se penju od oko 100 tisuća ubijenih Hrvata, što zastupa dio hrvatskih povjesničara, do čak 300 tisuća što zastupaju uglavnom hrvatski iseljenici, i sami žrtve komunističkih progona. Kada se tomu dodaju brojke pobijenih Slovenaca, Makedonaca, muslimana, pripadnika nacionalnih manjina iz Hrvatske, čak jednim malim dijelom i Mihajlovićevih Srba, dosežemo vrtoglavu statistiku.

■ Tu je bila riječ o egzekuciji, bez suđenja i moraju se saznati imena nadogodavaca i izvršitelja – kazala je potresena Jadranka Kosor, potpredsjednica Vlade RH nakon što je kročila na jedno od stratišta u Sloveniji. Ministar MUP-a RH Tomislav Karamarko poručio je da, prema saznanjima policije, u Sloveniji ima 600 masovnih grobnica, u Hrvatskoj 840, u BiH 90 i 'tko zna koliko još u regiji'. U Hercegovini i Bosni skoro pa i nema hrvatske kuće koja i danas, 64 godina nakon svršetka Drugoga svjetskog rata, ne traga za nestalima iz svoje obite-

lji. Točnije, sjeća ih se, jer su tragovi toliko hladni da su istraživanja gotovo nemoguća, napose glede razočaranja da je od 840 grobnica u Hrvatskoj, za koliko ih se zna, obrađeno njih samo 24, a na puno njih puk upozorava, a vlasti ih ne otkopavaju. Tako se nitko ni u BiH ni u RH nije zainteresirao za nedavno otkrivene podatke o postojanju masovne grobnice sa najmanje 40 ubijenih Ljubuškaka u novom vrgoračkom groblju.

■ Gdje mogu dati uzorak DNK, komu se mogu javiti – pitaju ljudi, tražeći, očeve, majke, djedove i bake. S pravom, ali čini se kako se jedino običan puk i zanima. Hrvatska se, barem prividno, bavi zločincima, ali od Srbije traži izručenje Sume Dubajića, a one dokazane egzekutore koji su joj nadohvat ruke i žive čak i u glavnom gradu, ne dira. U cijeloj toj priči, zaboravlja se na žrtve.

■ Za obradu grobnica nužna je određena tehnička potpora, a očito je bilo i nekih drugih prioriteta – kazao je Karamarko, dakako misleći na Domovinski rat. Jasno, to je iznimno skup proces, napose jer je riječ o tisućama. Hrvatska Vlada stoga već najavljuje donošenje zakona o načinu tretiranja i saniranja svih masovnih grobnica pod istim mjerilima, uglavnom zajedničkim odavanjem

Kosti žrtava istrunule do neiskoristivosti

Identifikacija tijela iz Slovenije DNK metodom gotovo je isključena zbog vapna kojim su ubijeni bili pokriveni. Utvrditi identitet ili nacionalno podrijetlo žrtava čiji su posmrtni ostaci otkriveni u rudnicima, gdje su desetljećima ležali pod vapnom bit će vrlo teško, gotovo nemoguće - istaknuto je na konferenciji za novinare u Muzeju novije povijesti. (dju)

počasti i pokapanjem ostataka žrtava. Čini se kako će obitelji ipak ostati bez odgovora, osim ako mediji ne stisnu vlasti dostatno jako da netko uistinu pokrene stvari s mrtve točke.

Primorac napravio iskorak

Hrvatska je Sloveniji ponudila pomoć u procesu identifikacije, budući da ima veliko iskustvo u identifikaciji žrtava iz Domovinskog rata, ali još nisu pronađeni ni predmeti ni dokumenti žrtava. Bitan iskorak u DNK metodi napravio je hrvatski ministar znanosti dr. Dragan Primorac, u srpnju 2007., kada je sa skupinom znanstvenika iz Hrvatske, Slovenije i BiH, obavio identifikaciju žrtava iz Drugoga svjetskog rata u dvije masovne grobnice na području Škofje Loke. U grobnicama je pronađeno 27 kostura, za 15 ih je u cijelosti utvrđen genotip, a za preostalih 12 djelomično. Na osnovi dobivenih rezultata svih 27 potencijalno se može povezati s rodbinom i identificirati, a uzorci brisa iz usne šupljine uzeti su od 69 ljudi koji su pretpostavljali da bi im rodbina, ubijena u Drugom svjetskom ratu, mogla biti tu pokopana. I sada ima onih koji pretpostavljaju, ali se nemaju komu obratiti. Još!

